ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 91, Nisan 2019, s. 18-28

ISSN: 2148-2489 Doi Number: http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.14895

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
22.02.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
27.04.2019

Arş. Gör. Sevilay KALAY MEYDAN
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı.
sevilaykalay@hotmail.com

Dr. Ömer Bilgehan SONSEL
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı.
sonselbilgehan@gmail.com

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN MÜZİK EĞİTİMLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ[1]

Öz

Bu çalışmanın amacı ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki üstün yetenekli çocukların "Bilim ve Sanat Merkezleri"nde aldıkları müzik eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin ortaya konmasıdır. Bu kapsamda 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Ankara ilinde yer alan Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapmakta olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan müzik öğretmenleri araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuşlardır. Bu araştırma, üstün yetenekli çocukların yeteneklerinin farkına varmaları ve kapasitelerini üst düzeye çıkarmaları hedeflenerek açılan Bilim ve Sanat Merkezleri'nde "Sanat ve Spor Etkinlikleri Birimi" bünyesinde öğrencilere verilen müzik eğitiminde öğretmen görüşlerinin incelenmesini açısından nitel bir araştırmadır. Veri toplama aracı olarak çalışma grubuna araştırmacılar tarafından hazırlanmış öğretmen anket formu uygulanmıştır. Elde edilen bilgiler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin Uyum (Oryantasyon), İletişim Becerileri, Grupla Çalışma Teknikleri, Öğrenme Yöntemleri, Problem Çözme Teknikleri, Bilimsel Araştırma Teknikleri, Sosyal Etkinlikler, Bireysel Yetenekleri

[1] Bu çalışmanın bir kısmı 20-22 Nisan 2017 tarihleri arasında Pamukkale Üniversitesi 1. Uluslararası Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuş, diğer kısımları eklenerek son şeklini almıştır.

Fark Ettirme, Özel Yetenekleri Geliştirme ve Proje Üretimi/Yönetimi konularında müzik eğitimi süreçlerine ilişkin öğretmen görüşleri elde edilmiş ve ilgili başlıklar altında listelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Müzik Eğitimi, Üstün Yetenekli Çocuklar, Yetenek, Bilim ve Sanat Merkezleri.

TEACHER OPINIONS ON MUSICAL EDUCATION OF HIGHLY TALENTED CHILDREN IN SCIENCE AND ART CENTERS

Abstract

The aim of this study is to introduce the opinions of the teachers related to the music education of the highly gifted children at age of primary and secondary education at the "Science and Art Centres". Within this content the music teachers at the Science and Art Centres in Ankara in 2016- 2017 educational years are the study group of this research. This is a qualitative study on the opinions of the teachers on the music education of the students in the "Art and Sports Activity Unit" of the Science and Art Centres, which were established with the purpose of having the Highly gifted children recognize their own talents and to increase their capacity, An interview form which was prepared by the researchers was used for the study group to gather data. The gathered information analysed with content analyse method. As a result of the study the relation of the music education process to the adaptation (orientation), communication skills, group work techniques, learning methods, problem solving techniques, scientific research techniques, social activities, recognizing the individual skills, developing special skills and Project Production/management was obtained. The results listed under related headings.

Keywords: Music Education, Highly Gifted Children, Skills, Science and Art Centres

1. GİRİŞ

Özel yetenekli veya üstün yetenekli birey kavramı herkesin zihninde başka bir profil canlandırmakta ve herkesçe farklı tanımlanmaktadır. Kimi zaman üstün yetenek ve dahilik kavramları birbirine karıştırılmakta ve özel yeteneği olan birçok birey normalleştirilip kazanılamamaktadır.

Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireylere özel yetenekli birey denmektedir (MEB, 2016). Toplumumuzda üstün yeteneklilik kavramı ise akıllı, zeki ifadeleri ile karşımıza çıkmaktadır. Alanyazında ise üstün yeteneklilik kavramı üzerine birçok tanımlama yapıldığını ancak bu kavramla ilgili net bir tanımlamaya ulaşılamadığını görüyoruz (Rafferty, 2015; Cooper, 2011; Dağlıoğlu ve Suveren, 2013; DePouw, 2013; Harden, 2012; Manning, 2006; Mofield; 2008; Reis, 2000). Akarsu (2001) üstün yetenekli çocukları tanımlarken; "en az bir yetenek alanında yaşıtlarının üstünde performans gösterme, dili etkili kullanma, meraklı olma ve bazı konulara yoğun ilgi duyma, çabuk öğrenme, güçlü hafıza, yüksek düzeyde duyarlı olma, özgün ifade biçimlerine sahip olma, yeni ve zor deneyimleri tercih etme, kendisinden büyüklerle arkadaşlık yapma, yeni durumlara çabuk uyum sağlama ve okumaya düşkün olma" gibi özellikleri sıralamıştır. Davis (2011) ise üstün zeka-yetenekliliği normal zekâ türlerinden biri veya

bir kaçında normal seviyeden daha yüksek bir seviyeye sahip olabilme olarak tanımlamaktadır. Renzulli (1999)' nin geliştirmiş olduğu "Three ring" yani üç halka ile adlandırılan üstün yeteneklilik teorisi ile de bu alanda yapılan çalışmaların temelleri oluşturmuştur: yaratıcılık, yetenek ve motivasyon. Bu tanımlardan yola çıkarak bireyin üstün yetenekli olması, ortalamanın üzerinde bir kabiliyet, yaratıcı düşünme ve görev sorumluluğunun bileşkesi olması ile alakalıdır. Ayrıca bu üç özelliğin üstün yetenekli bireylerde bulunmasının yanı sıra bunları geliştirebilecek potansiyele de sahip olmaları gerekmektedir.(Boran ve Aslaner, 2008).

Üstün yetenekli bireylerin keşfi ve eğitimi bir ülkenin, o ülkeye bağlı olarak da insanlığın tarihsel süreci açısından çok önemlidir. Üstün zekâlı ve yetenekli bireyler, ilk insandan bu yana var olmuş ve insanlığın dikkatini sürekli üzerlerine çekmiş; ancak bu çocuklara verilen eğitim ve öğretim çalışmalarının önem boyutu son zamanlarda kendini hissettirir olmuştur (Yıldız, 2018). Yüzyıllar boyunca toplumları dolayısıyla insanlığı yönlendiren kişiler üstün yetenekleri bireyler arasından çıkmıştır. Leonardo Da Vinci, Fatih Sultan Mehmet, Newton, Atatürk üstün yetenekli bireylere sadece birkaç örnektir. Bu bağlamda dünya tarihi bir bakıma üstün yetenekliler tarihidir. Günümüzde çocukluk çağında olan üstün yetenekliler iyi bir şekilde tespit edilip, eğitime tabi tutulursa, insanlık tarihini iyi yönlendirebilecek bireyler haline gelebilirler. Aksi halde ise insanlığa çok büyük zararları dokunabilir (Uzun, 2006).

1.1. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminin Türkiye'deki Tarihçesi ve Günümüzdeki Durumu

Yapılan pek çok araştırma gösteriyor ki üstün ve özel yetenekli öğrencilerin farklı bilişsel ve sosyal gereksinimlerinin olduğunu ve bu sebeple normal öğretim programlarının yanında ilgi ve yeteneklerini destekleyecek alternatif öğrenme ortamlarına ihtiyaç duymaktadırlar (Renzulli, 1999).

Üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine Cumhuriyet öncesi dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nda II. Murat döneminde rastlanmaktadır. Bu dönemde kurulan ve Fatih Sultan Mehmet döneminde geliştirilen Enderun Mektebi, döneminde imparatorluğun üst düzey yönetiminin ve idari mekanizmasının çalışmasını sağlayacak yöneticileri yetiştirme görevindeydi. Enderun'a öğrenci alımı yapılırken temel esas devşirme usulü ile daha çok Balkanlar'daki Hıristiyan ailelerden toplanarak gelen çocukların içindeki en zeki, güzel ve yeteneklilerin saraya alınıp, en basitten başlayarak çeşitli hizmetlerde eğitilmesi ve çalıştırılması idi. Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine kadar süregelen bu uygulama, Cumhuriyet sonrası 1948 yılında İdil Biret, Suna Kan Yasası olarak üstün yeteneklilerin eğitimini yasal güvence altına almada yine diğer ülkelere örnek oluşturacak bir düzenleme haline gelmiştir (Çelikdelen, 2010).

Cumhuriyet tarihinde farklı zamanlardan farklı uygulamalar yapılmış ancak teşvik, burs veya vakıfların destekleri ile sınırlı kalmıştır. 1993 senesinde üstün yetenekli bireylerin eğitimi için kalıcı çalışmalara başlanarak Bilim Sanat Merkezleri kurulmuştur. Farklı ülkelerde uygulanan eğitim modelleri incelenerek, ülkemizin ekonomik, sosyal, kültürel ve eğitim şartları dikkate alınarak uygulanabilirlikleri tartışılmış ve ülkemiz şartlarına uygun bir model geliştirilmiştir. Ankara, İstanbul, İzmir, Bayburt ve Denizli olmak üzere beş ilde pilot proje olarak başlayan okullar günümüzde tüm yurtta faaliyet göstermektedir (Yılmaz ve Çaylak, 2009).

Bilim Sanat Merkezleri, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki üstün yetenekli çocukların bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamakla yükümlüdür. Burada

öğrenciler hazırbulunuşluluk düzeylerine ve bireysel yeteneklerinin farklılıklarına göre uygun birimlere ayrılmaktadırlar. Bu sayede yaşıtlarından farklı olan bu çocukların haftada bir kaç saat bu merkezlerde yetenek düzeylerine uygun ve güvenli bir öğrenme ortamında bulunmaları hedeflenmiştir. Bilim Sanat Merkezlerinde uygulanmakta olan eğitim; uyum, destek eğitimi, bireysel yetenekleri fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme ve proje üretimi olmak üzere toplam beş aşamadan oluşmaktadır. Sınav sonucunda seçilen öğrenciler bu aşamalarda başarılı ve istekli oldukları sürece eğitimleri devam etmektedir. Öğrencilerin her eğitim dönemi sonunda ise Bilim Sanat Merkezi öğretmenler kurulu tarafından eğitim süreçleri değerlendirilip, merkezdeki çalışmalara devamının öğrenciye yararlı olup olmadığı kararına varılmaktadır. Değerlendirme sonucunda olumsuz görüş alan öğrencilerin ise merkezle ilişkisi kesilmektedir. (Sezginsoy, 2007).

Bilim ve Sanat Merkezleri, öğrencilerin potansiyellerini geliştirecek ileri düzey etkinlikler yoluyla öğretimsel doyumlarını sağlama görevini yerine getirmeli, ancak bu şekilde etkili bir eğitim verilerek, üstün yetenekli bireylerin eğitimlerinde anlamlı farklılıklar yaratılabilir (Çelik Şahin, 2014). Bu noktada Bilim Sanat Merkezlerinde kullanılan öğretim programı ve içeriği büyük önem kazanmaktadır. Merkez tarafından belirlenen programdaki amaç ve kapsamlar, öğretmenler tarafından iyi bilinmeli ve uygulanabiliyor olmalıdır. Bu sebeple araştırmada, sanat ve spor birimi içerisinde yer alan müzik sınıflarındaki üstün zeka- yetenekli öğrencilerin müzik eğitimlerine ilişkin programın amaçlarına yönelik öğretmen görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Bilim ve Sanat Merkezleri'ndeki müzik öğretmenlerinin merkezin amaç ve kapsamlarına yönelik görüşlerini almak ve yaptıkları çalışmaları tespit etmektir. Bu ana amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Merkezlere öğrenci alımında yapılan sınav, müzik alanında üstün yetenekli öğrencileri tespit etmede yeterli midir?

2. Üstün yetenekli çocukların müzik eğitimine ilişkin sınıf içerisinde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri nelerdir?

3. Öğrencilerin merkeze uyum (oryantasyon) sürecinde yapılan çalışmalar nelerdir?

4. Öğrencilerin iletişim becerilerini arttırmak için yapılan çalışmalar nelerdir?

5. Öğrencilerin sınıf içerisinde grupla çalışmasına yönelik yapılan çalışmalar nelerdir?

6. Öğrencilerin problem çözme yeteneklerini geliştirmek için yapılan çalışmalar nelerdir?

7.Öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark ettirme ve özel yeteneklerini geliştirmek için yapılan çalışmalar nelerdir?

8. Öğrencilerin proje üretimi/yönetimi konusunda yapılan çalışmalar nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Kurtdaş (2012), üstün yetenekli bireylerin, ülkelerin toplam nüfusunun sadece %2'sini oluşturduğunu ve bu bakımdan üstün yeteneklilerin eğitiminin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu bakımdan bu araştırma, Bilim ve Sanat Merkezleri'ndeki öğrencilerin müzik

eğitimlerine ilişkin durumunun ortaya konması, öğretmenlerin görüşlerinin tespit edilmesi, programın amacını karşılayıp karşılayamadığının belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Ankara ili Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapmakta olan gönüllü müzik öğretmenleri ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, Bilim ve Sanat Merkezleri'ndeki öğretmenlerin müzik eğitimine ilişkin görüşlerinin alınmasını amaçlayan nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar olayların ve algıların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koyulduğu ve gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bir süreç olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada kullanılan veriler anket tekniği ile elde edilmiştir. Anket tekniği, kalem - kağıt yoluyla objenin, bireyin ya da grubun kendisi hakkında bilgi vermesidir (Kaptan, 1998).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın yapıldığı 2016-2017 eğitim - öğretim yılında Ankara'da bulunan Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapmakta olan tüm müzik öğretmenlerine ulaşmak hedeflenmiştir. Görev yapan tüm öğretmenlere anket formu gönderilmiş, gönüllülük esasına dayanarak çalışmaya katılım göstermek isteyen 8 müzik öğretmeni araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış, 8 açık uçlu sorudan oluşan "öğretmen anket formu" kullanılmıştır. Öğretmen anket formu Ankara ilindeki Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan tüm müzik öğretmenlerine elektronik posta ile gönderilmiştir. 1 haftanın sonunda geri dönüş yapmayan öğretmenlere hatırlatma amacı ile telefon edilmiştir. 15. günün sonunda geri dönüş yapan müzik öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar araştırmaya dahil edilmiştir.

Çeşitli yöntemlerle elde edilen verilerin düzene konulması, daha kolay anlaşılabilir, mukayese edilebilir veya yorumlanabilir hale getirilmesine verilerin analizi denmektedir (Arıkan, 2007). Bu amaçla, öğretmen anket formu ile elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından incelenmiş, benzer cevaplar birleştirilmiş, farklı cevaplar bir araya getirilerek ortak bir cevap haline getirilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama aracı ile toplanan verilerin her bir alt probleme ilişkin bulgularına yer verilmiştir. Elde edilen bulgular, araştırma sorularıyla aynı sırayı takiben verilmiştir.

3.1. Merkezlere Öğrenci Alımında Yapılan Sınavın Müzik Alanında Üstün Yetenekli Öğrencilerin Tespit Edilmesinde Yeterli Olma Durumuna İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin hepsi yapılan sınavın, müzik alanında üstün yetenekli öğrencileri tespit etmede yeterli olmadığını söylemişlerdir. Yapılan sınavın genel müzik okullarına girişte kullanılan sınavlara paralel olduğunu ayrıca müziksel işitme sınavından öteye geçemediğini belirtmişlerdir. Güzel sanatlar liseleri veya konservatuvarlara, müzik öğretmenliği bölümlerine öğrenci alır gibi yapılmaması gerektiğini savunan öğretmenler, bu kurumlarda yapılan eğitimin niteliği bu tarz eğitim veren yükseköğretim kurumlarından çok farklı olduğunu belirtmişlerdir. Proje tabanlı, bireysel eğitim verilmesi için açılmış olan bu kurumlarda tek oturumluk sınav yerine hem **"alanında"** hem de **"özel eğitim"** alanında uzmanlar tarafından gözlem yapılarak bu öğrencilerin tespit edilmesi gerektiği, sınavın mülakat usulü ile kişisel içerikli sorulardan, hareket ederek çalma söyleme, duyduğu sesi taklit etme ve diğer ders alanları ile müziği ilişkilendiren sorulara yer verilmesi hususu öğretmenlerin görüşme formunun ilk sorusuna verdikleri cevabı oluşturmaktadır.

3.2. Üstün Yetenekli Çocukların Müzik Eğitimine İlişkin Sınıf İçerisinde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Bulgular

Bilim ve Sanat Merkezleri öğretmenlerinin, üstün yetenekli çocukların müzik eğitiminde sınıf içerisinde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri şu şekilde sıralanmıştır;

- Soru cevap,
- Araştırma,
- Uygulama,
- Anlatım,
- Sunum,
- Gezi gözlem,
- Söyleşi seminer,
- İzleme inceleme,
- Beyin fırtınası

3.3. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Merkeze Uyum (Oryantasyon) Sürecinde Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Müzik öğretmenlerinin, üstün yetenekli öğrencilerin merkeze uyum sürecinde yapılan çalışmalar için verdikleri cevaplar şu şekildedir;

- Drama yöntemi kullanılarak bireysel tanışma etkinlikleri ve oyunlu etkinlikler,
- Merkezi ve birimleri gezme tanıma,
- Bakanlığın bu konuyla ilgili hazırlamış olduğu kitapçık üzerinden çalışmalar.

3.4. Üstün Yetenekli Çocukların Sınıf İçerisinde İletişim Becerilerini Arttırmak İçin Yapılan Etkinliklere İlişkin Bulgular

Bilim Sanat Merkezlerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların sınıf içerisinde iletişim becerilerini arttırmak için yaptıkları etkinliklerle ilgili görüşleri şu şekildedir;

- Ortak aktiviteler,
- Grup çalışmaları,
- Dramatizasyon,

- "Beden Dili Kartları", "Beni Ye", Bir Uzaylıya Mektup", "Gazete Sayfası" ve "Bilginler İstanbul'da Buluşuyor" başlıklı etkinlikler.

3.5. Üstün Yetenekli Çocukların Sınıf İçerisinde Grup ile Çalışmalarına Yönelik Yapılan Etkinliklere İlişkin Bulgular

Üstün yetenekli bireylerin sınıf içerisinde grup ile çalışmalarına yönelik yapılan etkinliklere ilişkin müzik öğretmeni görüşleri aşağıdaki şekildedir;

- Orkestra ve koro çalışmaları,
- Gezi-gözlem,
- Besteleme,
- Ses çalışmaları.

3.6.Üstün Yetenekli Çocukların Problem Çözme Yeteneklerini Geliştirmek İçin Yapılan Etkinliklere İlişkin Bulgular

Bilim Sanat Merkezleri'nde görev yapan müzik öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların problem çözme yeteneklerini geliştirmek için yaptıkları etkinlikler öğretmen görüşleri doğrultusunda şu şekilde listelenmiştir;

- Müzikal testler,
- Müzikli uygulamalar izletme,
- Soru-cevap,
- Sunum.

3.7. Üstün Yetenekli Çocukların Bireysel Yeteneklerini Fark Ettirme ve Özel Yeteneklerini Geliştirmek İçin Yapılan Etkinliklere İlişkin Bulgular

Bilim Sanat Merkezleri'nde eğitim gören üstün yetenekli çocukların bireysel yeteneklerini fark ettirme ve özel yeteneklerini geliştirmek için müzik öğretmenleri tarafından yaptırılan etkinlikler aşağıdaki şekildedir;

- Bedensel ısınma,
- Müzik içerikli ısınma çalışmaları,
- Ses- ritim tekrar etme,
- Çalgı çalma, söyleme,
- Solo ve beraber müzik yapma,
- Solfej,
- Dikte,
- Genel kültür.

3.8. Üstün Yetenekli Çocuklar ile Yapılan Proje Üretimi/Yönetimine İlişkin Bulgular

Alınan müzik öğretmeni görüşleri doğrultusunda, üstün yetenekli çocuklar ile proje üretimi ve yönetimi konusunda şu veriler elde edilmiştir;

- Öğrencilere proje üretimi-yönetimi hakkında bilgi verilmesi,
- Formatın nasıl olması gerektiği konusunda örneklerin gösterilip incelenmesi,
- Öğrencinin genel müzik bilgisi test edilmesi,
- Ulusal ve Uluslararası projelerin incelenmesi, beyin fırtınası yapılması ve proje raporları takip edilerek sonuçlandırmaya yönelik çalışmalar yapılması,

- Proje Üretimi/Yönetimi Programına erişmeyi başarmış öğrenciler ile küçük bir mastır tezi mantığıyla araştırma çalışmaları yapılması,
- Elde etmiş olduğu bilgiyi, ürüne dönüştürme sürecine geçilmesi.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında şu sonuçlara ulaşılmıştır;

- Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapan müzik öğretmenlerinin hepsi, bu kurumlara öğrenci alım sınavlarının yeterliği olmadığı görüşündedir. Sınavın diğer müzik eğitim kurumları giriş sınavları gibi sadece işitme boyutlu değil, hem alan açısından hem de özel eğitim açısından gözlemler sonucunda öğrenci alımı yapılması gerektiğini savunmuşlardır. Ayrıca kurum sınavlarına giren öğrencilere müzik ve diğer ders alanlarını ilişkilendiren sorular sorulması gerektiğini ve öğrencinin duyduğu sesi söyleme ve hareket ederek çalma-söyleme becerilerinin de ölçülmesi gerektiğini söylemişlerdir. Bildiren ve Uzun (2007) üstün yetenekli bireylerin belirlenmesine yönelik bir tanılama yöntemi çalışmalarında da üstün yetenekli olan çocukların sahip oldukları özelliklerden dolayı, sadece bir yöntemle tanılama ve belirleme yapmanın uygun olmadığı sonucuna varmışlardır.
- Öğretmenler sınıf içerisinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin olarak "soru cevap, araştırma, uygulama, anlatım, sunum, gezi gözlem, söyleşi - seminer, izleme - inceleme ve beyin fırtınası" cevaplarını vermişlerdir. Sınıf içerisinde kullanılan yöntem ve teknikler incelendiğinde oldukça çeşitli yöntemlerin yer aldığı ve derslerin tek düzelikten uzak, eğitici - öğretici olduğu bir ortamda derslerin yapıldığı görülmektedir..
- Kurumlarda üstün yetenekli bireylerin oryantasyon süreci açısından drama yöntemi kullanılarak bireysel tanışma etkinlikleri ve oyunlu etkinlikler yapma, merkezi ve birimleri gezme tanıma ve bakanlığın hazırladığı kitapçıkta yer alan çalışmaların kullanıldığı belirtilmiştir. Ancak Bilim ve Sanat Merkezleri'nin fiziksel imkanları, öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların oryantasyon süreci ve sonrası eğitimi için yetersiz kalmaktadır. Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere (2015) üstün yetenekli bireylere sunulan eğitim destek hizmetlerini inceledikleri çalışmalarında öğretmenlerin çoğunluğunun özel yetenekli öğrencilere yönelik özel bir ortam düzenlemesinin mevcut olmadığını belirtmişlerdir. Bu kurumların imkanlarının ve ortamlarının üstün yetenekli öğrenciler açısından düzenlenmesi geleceğimizi oldukça etkileyecek bireylerin eğitim kalitesi açısından önem kazanmaktadır.
- İletişim becerileri üstün yetenekli bireyler için en önemli konulardan biridir. Üstün zekalı ve yetenekli bireylerin iletişim problemi yaşamaları birçok akademik çalışmada ele alındığını görüyoruz. Üstün yetenekli bireylerin kendi aralarındaki iletişimi dışındaki iletişim ortamını "aile, arkadaş, okul ve toplum" oluşturmaktadır. İletişim alanını oluşturan bu unsurlar üstün zekâlı ve yetenekli çocukları koşulsuz olarak kabul ettiklerinde bu çocuklar kendilerine özgü özelliklerini kabul ederek kendilerini olduğu gibi göstereceklerdir (Oğurlu ve Yaman, 2010). Araştırma sonucunda kurum içindeki iletişim becerilerini arttırmak için müzik öğretmenleri öğrencilerine "ortak aktiviteler, grup çalışmaları ve dramatizasyon" etkinlikleri uygulatmaktadırlar.
- İletişimin bir alt basamağı olan grup çalışmalarının, üstün yetenekli bireyler açısından önemli olduğu kabul edilmektedir. Üstün yetenekli çocuklar diğer çocuklardan bazı yönleriyle daha üstün ve ileri oldukları için onlarla aynı düşünemez, aynı duyguları pay-

laşamazlar. Bunun bir sonucu olarak kendini yalnız hisseden, düşüncelerini paylaşamayan, içine kapanan ve sosyalleşmeyen bireyler oluşur. Bu kurumların en önemli avantajı aynı tip çocukların bir arada olmasıdır. Saranlı ve Metin (2012) üstün yetenekli çocukların sosyal - duygusal sorunlarını araştırdıkları çalışmalarında taradıkları literatür sonucu üstün yetenekli çocukların kendileri gibi üstün yetenekli yaşıtlarıyla bir arada olduklarında sosyal davranışlar gösterip katılımcı olabilecekleri ve sosyal dışlanma riskinin az olabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Grup çalışmalarının bu kurumlarda yapılması bu açıdan önemli ve gereklidir. Müzik öğretmeni görüşlerine bağlı olarak bu kurumlarda yapılan grup çalışmaları "orkestra-koro çalışmaları, gezi - gözlem, besteleme ve ses çalışmaları" olarak belirlenmiştir.

- Birçok bilimsel araştırmaya göre problem çözme becerisi bireyin üstbiliş düzeyi ile doğru orantılıdır. Üstün yetenekli öğrencilerin problem çözme becerisine yönelik üstbiliş düzeylerinin yüksek olduğu Tüysüz'ün (2013) 85 üstün yetenekli öğrenci ile yaptığı problem çözme becerisi çalışması ile ortaya konmuştur. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde eğitim gören öğrencilerin problem çözme yeteneklerini geliştirmek amacı ile yapılan çalışmalar "müzikal testler, müzikli uygulamalar izletme, soru - cevap ve sunum" olarak tespit edilmiştir.

- Bilim ve Sanat Merkezleri'nde eğitim gören üstün yetenekli çocukların bireysel yeteneklerini fark ettirme ve özel yeteneklerini geliştirmek için "bedensel ısınma, müziksel içerikli ısınma çalışmaları, ses ve ritim tekrar etme, çalgı çalma - söyleme, solo ve beraber müzik yapma, solfej, dikte ve genel kültür" çalışmaları yapılmaktadır.
- Üstün yetenekli çocukların proje üretimi/yönetimi boyutu öğrencinin kendini gerçekleştirmesi açısından önemli boyutlardan biridir. Üstün zekalı ve yetenekli çocukların proje çalışması, bir konuyu veya alanı seçme, bir konuyu oldukça içerikli araştırma, zorlayıcı bir çalışma yapma deneyimini elde etmesidir (Powers, 2008). Bilim ve Sanat Merkezleri'nde eğitim gören üstün yetenekli öğrencilere proje üretimi-yönetimi hakkında bilgi verilmesi, formatın nasıl olması gerektiği konusunda örneklerin gösterilip incelenmesi, öğrencinin genel müzik bilgisinin test edilmesi, ulusal ve uluslararası projelerin incelenmesi, beyin fırtınası yapılması ve proje raporları takip edilerek sonuçlandırmaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca proje üretimi/yönetimi programına erişmeyi başarmış öğrenciler ile de küçük bir yüksek lisans tezi mantığıyla araştırma çalışmaları yapılması, öğrencinin elde etmiş olduğu bilgiyi ürüne dönüştürme sürecine geçilmektedir.

5. ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonucunda şu önerilerde bulunulabilir.

1. Merkezi alım sınavının çok yönlü olması sağlanabilir. Gerekirse öğrencilere ulaşılarak bu özel-üstün yetenekli çocuklar doğal ortamlarında tespit edilebilirler.
2. Kuruma atanan öğretmenler öğrencilerle derslere başlamadan önce üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri, öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin hizmet içi eğitimlere tabi tutulabilirler.
3. Sınıf ortamının müzikli etkinlikler yapmak üzere düzenlenmesi ve gerekli araç-gereçlerin temin edilmesi sağlanabilir.
4. Grup çalışmalarında yer alan orkestra ve koro çalışmalarının sistematik hale getirilmesi ve öğrencilerin iletişim becerilerinin arttırılmasına da katkı sağlaması amacı ile diğer

kurumlardaki öğrencilerle bir araya gelip çalma ve söyleme etkinlikleri ortamı sağlanabilir.

5. Öğrencilere bireysel yeteneklerini tespit etmek için dönem sonunun beklenmesi yerine belli aralıklarla yetenek testleri uygulanabilir ve öğrenci gözlemlenerek doğru alana yönlendirilmesi sağlanabilir.
6. Bilim ve Sanat Merkezleri'nde görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin sınanması ve kurumların fiziksel olanakları açısından bilimsel çalışmalar periyodik aralıklarla yapılabilir.
7. Bu kurumlarda müzik eğitimi alan üstün yetenekli öğrencilerin ve velilerinin verilen eğitime ilişkin görüşlerini tespit edecek yeni çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

Arıkan, R. (2007). Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama. Asil Yayın Dağıtım, 6. Baskı, Ankara.

Bedur, S.; Bilgiç, N.; Taşlıdere, E. (2015). Özel (Üstün) Yetenekli Öğrencilere Sunulan Destek Eğitim Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 159-175.

Bildiren, A.; Uzun, M. (2007). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Tanılama Yönteminin Kullanılabilirliğinin İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(22), 31-39.

Boran, A., İ.; Aslaner, R. (2008). Bilim Ve Sanat Merkezlerinde Matematik Öğretiminde Probleme Dayali Öğrenme, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(15), 15-32.

Cooper, S. L. (2011). A Multiple Case Study of Teacher Perceptions of Gifted and Talented Students‟Transformational Leadership Behaviors. Walden University

Çelikdelen, H. (2010). Bilim Sanat Merkezlerinde Bilim Birimlerinden Destek Alan Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kendi Okullarında Fen ve Teknoloji Dersinde Karşılaştıkları Güçlüklerin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Çelik Şahin, Ç. (2014). Bilim ve Sanat Merkezi Öğrencilerinin Bu Kurumlara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(21), 101-117.

Dağlıoğlu, H.; Suveren, S. (2013). Okul Öncesi Dönem Üstün Yetenekli Çocukların Belirlenmesinde Öğretmen ve Aile Görüşleri İle Çocukların Performanslarının Tutarlılığının İncelenmesi. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Educational Sciences: Theory & Practice, 13(1), 431-453

DePouw, A. S. (2013). An Examination of The Relationship Between Personal/ Professional Experiences And Training of School Psychologists And Their Attitudes Toward The Education of Gifted Students. Michigan: Eastern Michigan University.

Harden, J. C. (2012). A Comparison of a Gifted Education Program Among Eighth Grade Gifted Students at a Georgia Junior High School. Liberty University.

Kaptan, S. (1998). Bilimsel Araştırma Ve İstatistik Teknikleri, Geliştirilmiş 11. Baskı, Bilim Yayınevi, Ankara.

Kurtdaş, M., Ç. (2012). Üstün Yetenekliler ve Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Bilim ve Sanat Merkezleri (Malatya Bilim ve Sanat Merkezi Örneği), Düşünce – Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 10(2), 151-181.

Manning, S. (2006). Recognizing Gifted Students: A Practical Guide For Teachers. Kappa Delta Pi Record,. Kappa Delta Pi Record, 42(2), 64-68.

Marland, S. P. (1971). Education of The Gifted And Talented-Volume 1: Report To The Congress of The United States By The US Commissioner of Education. Washington, D.C.: U.S. Department of Health, Education And Welfare Office of Education .

MEB. (2016). MEB Tebliğler Dergisi. 04.10.2016 Tarihli Talim ve Terbiye Kurulu Kararı Yürürlüğe Giren Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi.

Oğurlu, Ü.; Yaman, Y. (2010). Üstün Zekalı/Yetenekli Çocuklar ve İletişim. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(2), 212-223.

Powers, E., A. (2008). The Use of Independent Study as a Viable Differentiation Technique for Gifted Learners in The Regular Classroom,Gifted Child Today, 31(3), 57-65.

Rafferty, J. (2015). Profoundly Gifted Students' Perceptions of Virtual Classrooms: A Phenomenological Case Study. Virginia: The University of Nevada

Reis, S. M. (2000). The Underachievement of Gifted Students. Connecticut: University of Connecticut.

Renzulli, J. S. (1999). The Three Ring Conception of Giftedness: A Developmental Model for Creative Productivity.

Saranlı, A., G.; Metin, N. (2012). Üstün Yetenekli Çocuklarda Gözlenen Sosyal-Duygusal Sorunlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 45(1), 139-163.

Sezginsoy, B. (2007). Bilim ve Sanat Merkezi Uygulamasının Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tüysüz, C. (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Problem Çözme Becerisine Yönelik Üstbiliş Düzeylerinin Belirlenmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(21), 157-166.

Uzun, A. (2006). Üstün Veya Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, S. (2018). İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Zekalı Ve Yetenekli Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Tutumları. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(67), 79-94.

Yılmaz, M.; Çaylak, B. (2009). Bilim Sanat Merkezinin Öğrencilerin Fen ve Teknoloji Dersindeki Başarılarına Sağladığı Katkılara İlişkin Velilerin Görüşleri. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(11), 369-383.